

Bijlage bij het advies van de Raad voor de rechtspraak inzake het concept wetsvoorstel
Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie.

1. Klachtrecht

Het advies houdt in art. 26 WRO en het voorgestelde artikel 13a WRO aan te passen aan de tekst van de huidige (model)klachtenregeling. Concreet kan dit als volgt worden uitgewerkt:

- in het voorgestelde artikel 13a, eerste lid, vervalt de zinsnede ", tenzij de klacht een rechterlijke beslissing betreft,";
- aan het voorgestelde artikel 13a, eerste lid, wordt de volgende volzin toegevoegd: Klachten kunnen geen betrekking hebben op de inhoud, de motivering, de wijze van totstandkomen of het uitblijven van een rechterlijke beslissing, met inbegrip van de in dat kader genomen beslissingen van procedurele aard.;
- artikel 26, vierde lid, tweede volzin, komt te luiden: Klachten kunnen evenmin betrekking hebben op de inhoud, de motivering, de wijze van totstandkomen of het uitblijven van een rechterlijke beslissing, met inbegrip van de in dat kader genomen beslissingen van procedurele aard.

De regeling van het klachtrecht in het concept-wetsvoorstel geeft verder nog aanleiding tot enkele technische opmerkingen, te weten:

- in artikel 3 Beroepswet (en 4 Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie) moet worden opgenomen afdeling 1a en (in het rijtje van uitgezonderde bepalingen) artikel 23a Wet RO;
- in artikel 4 Beroepswet (en 5 Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie) moet worden opgenomen (in het rijtje van uitgezonderde bepalingen) artikel 41a Wrra;
- het voorgestelde artikel 13f, eerste lid, tweede volzin, Wet RO is minder gelukkig geformuleerd: het lijkt nu alsof het gedrag van het bestuur van invloed is op de beoordeling van het handelen van de betrokken rechterlijk ambtenaar. De tekst kan wellicht beter luiden: De Hoge Raad kan tevens beoordelen of
- in het voorgestelde artikel 13f, tweede en derde lid, ware de term "beschikking" te vermijden; die past niet in een klachtprocedure. De tekst in het tweede lid kan wellicht beter luiden: De Hoge Raad beslist schriftelijk., terwijl in het derde lid het gebruik van de term beslissing de voorkeur verdient boven beschikking;
- de vermelding in het voorgestelde artikel 47, tweede lid, van "kantonrechter-plaatsvervanger" lijkt overbodig.

2. Dubbele accountantscontrole

Volgens artikel 35 Wet RO dient elk gerechtsbestuur jaarlijks een verslag in bij de Raad. Dit jaarlijkse verslag moet tenminste omvatten:

1. de jaarrekening met de (eventueel gewijzigde) begroting, waarin rekening en verantwoording wordt afgelegd van het financiële beheer,
2. het jaarverslag, waarin wordt beschreven hoe de werkzaamheden zijn uitgevoerd waarvoor budget was toegekend, mede in relatie tot het jaarplan en de bekostigingsvoorschriften,
3. overige financiële gegevens en
4. een accountantsverklaring over de getrouwheid en rechtmatigheid van de inhoud van het jaarlijkse verslag, met een rapport naar aanleiding van de controle op het financiële beheer.

Volgens artikel 104 Wet RO maakt ook de Raad, ten behoeve van de Minister van Justitie en beide kamers der Staten-Generaal, jaarlijks een verslag op. Dit omvat eveneens:

1. de jaarrekening met de (eventueel gewijzigde) begroting, waarin rekening en verantwoording wordt afgelegd van het financiële beheer van de Raad *en de gerechten* gezamenlijk,
2. het jaarverslag, waarin wordt beschreven hoe de werkzaamheden zijn uitgevoerd waarvoor budget was toegekend, mede in relatie tot het jaarplan van de Raad, *de jaarplannen van de gerechten en de jaarlijkse verslagen van de gerechten*,
3. overige financiële gegevens en
4. een accountantsverklaring over de getrouwheid en rechtmatigheid van de inhoud van het jaarlijkse verslag, met een rapport naar aanleiding van de controle op het financiële beheer.

Als extra waarborg voegt artikel 104 daaraan nog toe dat de Raad in het contract met zijn accountant bedingt dat de Minister van Justitie inzage kan krijgen in de controlerapporten van de accountant en dat de Minister van Justitie een aanwijzing kan vaststellen inzake de reikwijdte en de intensiteit van de accountantscontrole.

De bestaande regeling brengt dus met zich dat zowel de jaarrekening als het financiële beheer van de gerechten, hun jaarverslagen, de uitvoering van de jaarplannen én de uitvoering van de begrotingen op twee niveaus (bij het gerecht zelf en door de accountant van de Raad) aan dezelfde accountantscontrole zijn onderworpen als welke geldt voor een structuurvennootschap.

De Raad en de gerechten hanteren als begrotingsstelsel een baten-lastenstelsel. Het beleid bij de ministeries is erop gericht bij baten-lastendiensten tenminste een zelfstandige accountantscontrole te realiseren als het begrotingstotaal omstreeks 1 miljard bedraagt. De rechtspraak als geheel heeft een begrotingstotaal van thans ongeveer 0,85 miljard. De begroting van de 26 gerechten is natuurlijk nog veel kleiner. Per saldo is dus de reikwijdte en de intensiteit van de accountantscontrole bij de gerechten vele malen groter dan waar ook bij de ministeries.

Een dergelijke controledichtheid, zowel qua reikwijdte en intensiteit als doordat twee accountants de verantwoordelijkheid voor de verklaring omtrent getrouwheid en rechtmatigheid moeten kunnen dragen, dient in het algemeen geen redelijk doel. In concrete situaties kan het echter heel nuttig zijn ook op gerechtsniveau de financiële verslaggeving van een accountantsverklaring te doen voorzien. Sommige gerechten stellen zelf die controle op lokaal niveau ook zeer op prijs. De Raad stelt daarom voor dat het huidige artikel 35 Wet RO zo te veranderen dat flexibiliteit ontstaat in het gebruik van het instrument van de accountantscontrole, echter met als harde ondergrens de huidige regeling van artikel 104 Wet RO. Dat betekent dat de accountantsverklaring in het jaarlijkse verslag van de Raad mede het financiële beheer van de gerechten blijft dekken en dat het jaarverslag van de rechtspraak mede blijft zien op de jaarplannen van de gerechten en hun jaarverslagen.

Een dergelijke verandering zou kunnen worden bereikt door in het zesde lid van artikel 35 Wet RO de zinsnede <<Het verslag omvat een verklaring omtrent de getrouwheid en de rechtmatigheid,>> te wijzigen in: <<Indien de Raad voor de rechtspraak dat voorschrijft, omvat het verslag ook een verklaring omtrent de getrouwheid en de rechtmatigheid,>>. Een dergelijke wijziging laat onverlet dat op landelijk niveau het financiële beheer, ook bij individuele gerechten, binnen het bereik van de daar verrichte accountantscontrole valt.